

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΔΙΧΩΣ ΤΕΛΟΣ^{*)}

Κι αφού μὰς ἀραδιάσει ὁ Ραμὰς τὰ παραπάνω, ἀφοῦ δηλ. βάλει στὸ ἴδιο κόσκινο ἐκεῖνα ποὺ εἶπε «μὴ θοδικὰ τὸ βιβλιόρακι τοῦ κ. Σκληροῦ» (γιατὶ τὰ συνδικάτα κ' οἱ ἐνώσεις κ' οἱ σύνδεσμοι δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ : ἂς διοργανωθεῖ καθεμιὰ τάξη ἀπάνω στὰ συμφέροντά της), ἀφοῦ μὰς ὑποδείξει σὰν ἀποστόλους τοῦ κόματος τὰ μορφωμένα ἄτομα, μὰς προσθέτει πὺς τὰ μέσα, ποὺ προτείνει, πρέπει νὰ ἐφαρμοστοῦν «ἐπὶ πάντων χωρὶς οὐστήμα καὶ μέθοδο» (οἱ δυὸ ἀδιάλλαχτοι ἐχθροὶ τοῦ Στ. Ραμὰ) «καὶ ἀναλογίαι καὶ μεταφορὲς ἀπὸ τὸ τί γίνεται ἄλλου, γιατί ἄλλου μπορεῖ νὰ γίνονται καὶ ἀπὸ ἄλλα αἷτια καὶ γι' ἄλλους λόγους.»

Κ' ἔχω, θαρρῶ, δικαίωμα νὰ ρωτήσω : Εἶνα ἐφευρέματα τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ Στ. Ραμὰ οἱ διαφορὲς ἐνώσεις καὶ διοργανώσεις ποὺ προτείνει ; Ἐν- νῶ ἐφευρέματα ποὺ τοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ ἀπὸ τῆ με- λέτη τῶν ἀνγκῶν, ποὺ ἔφερε στὸν τόπο μας ἡ οἰ- κονομικὴ ἐξέλιξη ; Ἡ τὰ εἶδε πὺς ἐφαρμόζονται ἄλλου καὶ τὰ βρήκε ὠφέλιμα καὶ γιὰ τὸν τόπο μας ; Ἄν τὸ πρῶτο, θὰ πει πὺς καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀρχι- σαν νὰ σχηματίζονται οἱ ἀνάγκες, ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Ρα- μὰς τίς ἀρνίεται παρακάτω, ὑποστηρίζοντας πὺς δὲν ἦρθε ἀκόμα γιὰ μὰς ἡ ὥρα νὰ μιλήσουμε γιὰ σο-σιαλισμό. Ἄν τὸ δεύτερο, τότε θὰ πει πὺς τάντι- γραφε ἀπλοῦστατα ἀπὸ ἄλλου καὶ τότε ταιριάζει πράγματι νὰ δώσει στὸν ἑαυτὸ τοῦ τῆ συμβουλὴ ποὺ δίνει στοὺς ἄλλους νὰ μὴν κοιτάζουν τί γίνεται ἄλ- λου, γιατί ἐκεῖ μπορεῖ νὰ γίνονται ἀπὸ ἄλλες αἰτίες. Κ' ἔχω δικαίωμα τὰ ρωτήσω πάλε : Ἀπὸ ποιὲς αἰ-τίες σχηματίζονται ἄλλου οἱ «διοργανώσεις γεωργικῶν συνδέσμων, οἱ ἐνώσεις-συντεχνιῶν, τὰ συνδικάτα μι- κρῶν ἐργατῶν καὶ τὰ παρόμοια» ; Γιατὶ πιστέδω, ὅσο κι ἂν ὁ Ραμὰς δὲν ἔχει σωστὴ εἰδησὴ τῆς σοσιαλι-στικῆς ἰδεολογίας, ὥστόσο πρέπει νὰ γνωρίζει πὺς ὅλες οἱ παραπάνω διοργανώσεις, ὅσο ἀπὸ τόνα μέ-ρος εἶναι μέσα τοῦ οικονομικοῦ ἀγῶνα τῶν τά-ξεων μεταξὺ τους, ἀπ' τάλλο δὲν εἶναι τίποτε λι-γότερο παρὰ βήματα τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν ἐκσο-σιαλισμό της, σταθμοὶ μετάβασης, ἐξέλιξης ἀπὸ τὸν ἀτομικὸ τρόπο παραγωγῆς στὸν ἀθροιστικόν, ὅπως ἐννοοῦν κι ἀνάπτουν τὴ σοσιαλιστικὴ ἰδέα οἱ ἀντί-

παλοὶ τοῦ, ὅπου τοὺς παρουσιάστηκε περίστασις. Κι ἂν τὸ γνωρίζει αὐτό, τότες πρὸς τί ὁ θόρυβος ; Πρὸς τί τὸ ξεσπάθωμα ἀνάντια ἐκεῖνων, ποὺ δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νάχουν τὸ θάρρος νὰγκαλιάζουν ριζικότερα καὶ συστηματικότερα τὰ μέσα τῆς προό-δου τῆς ζωῆς καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ βάλουν σὲ κάπια μεθοδικὴ ἐξέτασι τὰ πράγματα ; Κι ἀφοῦ τόντις ὁ Στέφανος Ραμὰς κόβεται μόνο γιὰ τὴ γε-νικὴ πρόοδο τοῦ τόπου, τί φόβο ἔχει τοῦ σοσιαλι-σμοῦ, ποὺ τοῦ ἀγκαλιάζει τὰ ἴδια τοῦ τὰ μέσα ; Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ τὰ μέσα βρίσκονται στὸ πρό-γραμμα τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρίας». Γιατὶ ὁ Στέφανος Ραμὰς, ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου γενικά, γιὰ τὸ δυνάμωμα τοῦ κράτους ὅξω ἀπ' τὰ ξεχωριστὰ συμφέροντα τῆς κυριαρχῆς τά-ξης, δὲν πᾶει νὰγωνιστεῖ μαζί μὲ τὰ προοδευτικὰ στοιχεῖα τῆς ἐταιρίας αὐτῆς, παρὰ ἀρκεῖται μόνο στὸ νὰ τὴν ἀγνοεῖ ἐλότητα, ὅπου δὲν εἶναι νὰ τὴ συκοφαντήσει ;

Ἄν τόντις εἶχε τὸν πόθο τῆς γενικῆς προόδου ὅξω ἀπ' τὰ συμφέροντα τῆς ὅπιας τάξης ὁ Στέφα-νος Ραμὰς, ἡ θέση τοῦ θάταν ἐκεῖ, ἀνάμεσα στοὺς νέους τοῦ «Μέλλοντος» καὶ τῆς «Κοινωνιολ. Ἑται-ρίας». Ἄν τόντις εἶχε θναῖρό του τὸ πραγματικὸ δυ-νάμωμα τοῦ κράτους ὅξω ἀπ' τὰ συμφέροντα τῆς ὅπιας τάξης, ὅξω ἀπὸ κάθε σχολαστικὴ καὶ σκου-ριασμένη πρόληψη ὁ Στέφανος Ραμὰς, ὁ ἀγῶνας τοῦ θάταν στὸ πλάι μας, μαζί μας κι ἔχι ἀντικρινὰ κ' ἐνάντια μας. Ἄν τόντις εἶχε τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ στὰ στήθια τοῦ καὶ τὸ οικονομικὸ καὶ πνευματικὸ ἀνύψωμα τοῦ τελευταίου σκοπὸ τοῦ ὁ Στέφανος Ρα-μὰς, θὰ ὤφωνε τὴ φωνὴν τοῦ ἀπὸ τίς στήλες τούτες ἐνάντια στοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ, στοὺς πιεστές τοῦ καὶ ξεγελαστές τοῦ κ' ἐκμεταλλεῖς τοῦ. Ἄν εἶχε τόντις ἰδανικὸ νὰ τὸν φωνῇ ὁ λαὸς, ποὺ τὸν ἐκκαλεῖται ὁ Στέφανος Ραμὰς, ἐκ κοίτης νὰδράζει μ' ὀλη τοῦ τῆς δύναμης ὅπου τόντις φῶς καὶ πρόοδο κι ἀλήθεια καὶ δὲ θὰ πᾶσκιζε νὰ θολώνει τὴν στερνὴ μ' ὀλη τῆς δύναμης τοῦ, νὰ πολεμᾷ τὴν πρόοδο, ὅπου τῆς βλέπει νὰ γλυκοχαράζει, δὲ θάδαζε ἔργο τοῦ νὰ σῶσει κάθε φῶς, ποὺ θωρεῖ νὰ τρεμοφέγγει, σὲ κάθε βήμα πραγματικὸ καὶ θετικὸ τοῦ λαοῦ στὰ-νύψωμά τοῦ δὲ θάδβαινε νάντιτάζει τὸ ἀεροπολέ-μημα τοῦ σχολαστικισμοῦ καὶ τῆς συναλλαγῆς μὲ ἀρλούμπες, σὲ κάθε πραχτικὴ φωνὴ κ' ἐδαφικὴ προσπάθεια τριγύρω τοῦ δὲ θὰ πρόδαλε μὲ τὴ δια-στροφή τῆς καὶ τὸ συκοφάντημά της, σὲ κάθε

μπουσουλισμα ποὺ κάνει καὶ στὸ δυστυχισμένον τόπο μας ἡ ἐξέλιξη, ἡ μόνη ἀνορθώτρια καὶ μεταρρυθμί-στρα κι ἀναμορφώτρια, δὲ θὰ ξεφύτρωνε αὐτός, ὁ ἀναμορφωτής καὶ προοδευτικός, μπροστὰ της, νὰ τὴν ἀντισκόφει μὲ διαταγμοὺς ξεγαρλισμένους μέσα σὲ σκουληκοφάγωτα κιτάπια, μὲ φωνὲς γιὰ τὴν ἀ-νάγκην ὑπαρξῆς κράτους καὶ στρατιωτικῆς ὀργάνω-σης καὶ πατρίδας καὶ θρησκείας, δανεισμένες ἀπὸ τὸ λεξιλόγιον τοῦ εὐκολοῦ πατριωτισμοῦ κι ἀπ' τὴν ἀθώα ψυχολογία τῶν ἔσων γεμίζουσιν τὸ στομάχι-τους ἀπ' τὸν ἰδρώτα τοῦ λαοῦ κι ἀπ' τὸ δημόσιο ταμεῖο.

Τὰ στερνὰ τὰ θεωρῶ ἀνάξια γιὰ σοβαρὴ συζή-τησι. Ὡστόσο ἐπειδὴ ὁ Στέφανος Ραμὰς δὲν ἀπο-στένει νὰ τὰ κοπανᾷ, μ' ἀναγκάζει νὰ τὸν ρω-τήσω δυὸ λογάκια. Καὶ τὸν ρωτῶ : Ποιὸς ἀπὸ μὰς τοὺς σοσιαλιστὲς εἶπε πὺς πρέπει νὰ διαλυθεῖ τὸ κράτος, ὅξω ἂν εἶναι διάλυσις τοῦ κράτους τὸ νὰ διοργανωθεῖ σὲ τρόπο ποὺ νὰκούονται σ' αὐτὸ καὶ τὰ συμφέροντα κ' οἱ ἀνάγκες καὶ τῶν ἄλλων τά-ξεων κι ὅχι ἐκεῖνων μόνο ποὺ τὸ κυβερνᾷ καὶ τὸ μαδᾷ οἱ ἡμεῖς ; Ἡ ποιὸς μίλησε ἐναντίον τῆς στρα-τιωτικῆς διοργάνωσης τοῦ τόπου, ὅταν γίνεται μὲ τὸ σκοπὸ νὰ προστατέψῃ πράμοις καὶ πραγματικὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους κι ὅχι νὰ μὲν μ' αὐτὸ τὸ πρόσχημα, στὴν οὐσία ἔμωσ γιὰ νὰ χρησιμέβει νὰ σουλατσάρουν μοναχὰ τεμπελοχανάδες ; Ἡ ποιὸς ἀρ-νήθηκε τὴν ἀνάγκην ὑπαρξῆς πατρίδας, ὅξω ἂν ση-μαίνει ἀρνησις πατρίδας τὸ νὰ νομίζει κανεὶς πὺς ἔχει τὰ ἴδια δικαιώματα σ' αὐτὴ κ' ἐκεῖνος ποὺ δὲ γενήθηκε κάτω ἀπὸ νταβανωμένην στέγη, ἡ δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ γεμίζει τὸ στόμα τοῦ μὲ τὸνομά της, ρουφώντας τὸν καφέ στοὺς βελουδέσιους καναπέδες τοῦ Ζαχαράτου ; Ἡ ποιὸς μίλησε ἐναντίον τῆς θρη-σκείας, ὅπου αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν κ' ὅχι πρόληψις κ' ἐπιβολὴ ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν σὲ πλήθη ἀμόρφωτα ; Καὶ ρωτῶ τὸ Στέφανο Ραμὰ, ποὺ ἔχει τὸ φόβο μὴν καταργήσῃ τὴν θρησκείαν τοῦ λαοῦ ὁ σοσιαλισμός, καὶ τὸν προκαλῶ νὰ μοῦ κάμει ἀπ' αὐτὲς τίς στήλες τὴν ἐμολογίαν πὺς αὐτός, ὁ Στέφανος Ραμὰς, πιστέδω πράγματι στὸ δόγμα τῆς θρησκείας, ποὺ θέλει νὰ τὸ διατηρήσῃ στὸ λαόν. Ἄν μοῦ δώσει μιὰ ρητὴ καὶ καταφατικὴ ἀπάντησι, τότε μόνο θὰ μ' ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ὑποψίαν πὺς δὲν εἶναι εὐλαβὴς ὁ φόβος τοῦ, μὰ κι αὐτὸς ἔνα ἀπὸ τὰ ἄρθρα τοῦ σύμβολου τῆς πίστεως τῶν ἀστών πὺς, ἂν ἡ θρησκεία δὲ χρειάζεται σ' αὐτοὺς τὰ μορφωμένοι

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐν περὶ αὐτοῦ φύλλου.

πράγματα τὰ αἰώνια. Μοῦ εἶπε πὺς θὰ μοῦ φέρνῃ κ' ἓνα ἄστρο κάθε πρωτὶ.

(Προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσῃ. Ἡ ἀδερφή ἔχει μείνει κοντὰ στὰ τζαμιά καὶ φαίνεται προσηλωμένη στὴ θέα τῶν μακρινῶν βουνῶν μὰ ἡ σκιά τῆς λύ-πης σκεπάζει τὸ πρῶτό της τὸ πρόσωπο.)

— Γιὰ δὴ-ε ἐκεῖ, δασκαλε, τὴ Γυνίκα μὲ τὸ μπουκεττακι. Ἦρθε μαζί μου. Τώρα, ἀμὰ τὴ βλέ-πω, ἔχει κ' ἔτι τὸ νεκρικό γιὰ μένα' ὅμως δὲν μπο-ρεῖ νὰ τὴν χωριστῶ. Τὴ θυμᾶστε, δασκαλε, ὁ κείνη τὴν ἡμέρα τοῦ Ἀπρίλη ; καὶ τὴν κεφαλὴ τῆς στεφανωμένη :

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Θυμοῦμαι, θυμοῦμαι ..

ΣΥΛΒΙΑ. Ἡ νέα ζωὴ.

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Σὲ κάθε πρᾶγμα εἶναι κ' ἓνας οἶωνος.

ΣΥΛΒΙΑ. Ἀμὰ βλέπω καὶ περνοῦν οἱ καμῆλες φορτωμένες μὲ φούγα-α, ἐκεῖ πρὸς ἀπὸ τὸν Ἄρνο, στὰ χ' μὲδεντρα τοῦ Γόμπου, ξαναθυμοῦμαι τὸν ἐρ-χομὸ τοῦ Κοσμά τοῦ Δάλλου, τὴ χαρὰ κεινῆς τῆς βραδυάς, τὸ σκαρβαῖο ποὺ ἔβαλα μὲς τὴ μέση σὲ μιὰν ἀγκαλιά τραντάφυλλα κομμένη ἀπ' τὴ Μπεάτα.

(Γυρίζει πρὸς τὴν ἀδερφή της.)

— ὦ, Φραντζέσκα, μιλῶ κι ὡς τόσο ἡ καρδιά μου τόσο μὲ πονεῖ, ποὺ δὲ βρῶ πιά. Ποῦ εἶναι ἡ Μπεάτα ;

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (σφιγμένη ἀπὸ τὸν πόνο.) Θέ-λεις λαί-ν νὰ τὴν δῇς τώρα ; ἔχεις τὴ δύ-αμην ;

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, ναι, εἶμαι δυ-ατὴ, εἶμαι ἔ-τοιμη. Ἡ ἀγογορία εἶναι χειρότερη.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τότε πηγαίνω νὰ σοῦ τὴ φέρω

ΣΥΛΒΙΑ (μὴ κατορθώνοντας νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἀγωνία της.) Περίμενε μιὰ στιγμὴ. Δὲ μένε-τε μαζί μας ἐδῶ, ἀποψι, δασκαλε. Θὰ χαρῶ.

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Αἱ λοιπὸν, ναί, μένω.

ΣΥΛΒΙΑ. Μποροῦμε νὰ σὰς φιλοξενήσουμε. Θὰ βάλω νὰ ἐτοιμάσουμε τὸ δωμάτιό σας. Περίμενε, Φραντζέσκα, μιὰ στιγμὴ. (Τὴν πιάνει σπασμὸς, ποὺ δὲν μπορεῖ πιά νὰ κ' ἰσχύῃ τὴν ἀγωνία της. Πηγαίνει πρὸς τὴν πόρτα μὲ τὴν ὀσμὴν τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ τρέχει νὰ κρύψῃ τὸ κλάμμα ποὺ εἶν' ἔτοιμο νὰ ξε-σπάσῃ)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θέλεις νῆρθω, Συλβία ;

ΣΥΛΒΙΑ (μὲ πινυμένη φωνή.) Ὁχι, ὄχι. (Γίνεται ἀφαντῆ.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Ἄ, τί κατάρρα, τί κατάρρα !

Τὴν βλέπετε ; Ὅσο εἶχανε στὸ κεῖθε, κάτω ἀπὸ τὰ σκεπάσματα, μὲ τοὺς ἐπιδέσφους, δὶχως αἶμα στὴ μορφή, ὅλη ἡ φρίκη τῆς σφύρας της δὲν εἶχανε φανερή. Μὰ τώρα ποὺ εἶν' ὁλόκληρη, τώρα ποὺ περπατεῖ, πηγαίνοντε, ξαναβλέπει τὰ φιλικὰ τὰ πρόσωπα, ξαναβρίσκει τίς συνήθειες τοῦ πρωτινοῦ καιροῦ, πᾶει νὰ κμῇ τὰ κινήματα ποὺ εἶχανε φυ-σικά της. . Βλῆτε μὲ τὸ νοῦ σας !

ΔΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ναι, εἶναι ἡ μοῖρά της παρὰ-πολὺ σκληρὴ. Θυμοῦμαι ἀκόμα τί εἶπατε μὲ τὸση στοργή, βλέποντάς την, ἐκεῖνη τὴ μέρα τοῦ Ἀ-πρίλη : «Λὲς κ' ἔχει φτεροῦγες !» Ἡ ὁμορφιά καὶ τὸ ἀνάλαφρο τῶ χερσὶν της τῆς δίνανε τὴν ὄψιν πλάσματος φτερωτοῦ. Εἶταν ἀπάνω της κάτι σὰν ἐξιδανικὸ φτερούγισμα. Τώρα φαίνεται πὺς σέρ-νεται ..

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Καὶ εἶχανε ἀνώφελη ἡ θυ-σία, ὅπως οἱ αἰλεις δὲν ἔκχευε τίποτα, δὲν ἄλλαζε τίποτα : αὐτὴ ἦν τῆς μοῖρας ἡ θρηωδία. Ἄν τῆς ἔμενε ὁ Δουκὸς, πιστεύω θὰ εἶχαν εὐχρηστημένη ποὺ δυνήθηκε νὰ τοῦ δώσῃ αὐτὸ τὸ δαίμα τὸ ὁ-στερνόν, ποὺ δυνήθηκε νὰ τοῦ κάμῃ ὡς καὶ τὴ θυσία τῶν ζωντανῶν χερσὶν της. Μὰ γνωρίζει τώρα πιά ὅλη τὴν ἀλήθειαν, τὴ μαύρη ἀλήθειαν... Ἄχ, τί ἀτί-

που είναι, ωστόσο είναι απαραίτητη για το λαό και δεν πρέπει να λείπει.

Αν και στην Ελλάδα η σοσιαλιστική πραγματικότητα θα βρεθεί μια μέρα στην ανάγκη να χτυπήσει, όπου της σταθεί εμπόδιο, όχι τη θρησκεία σαν ψυχική ανάγκη, αλλά την εκμετάλληση του λαού στο όνομά της, δεν το ξέρω. Ένα ξέρω μόνο, πως οι σοσιαλιστοφάγοι, που θάναι τότες στο πόδι του Στέφανου Ραμά, θα κρᾶξουν για βοήθεια τους την αστυνομία, που τούτος τώρα χαριεντίζεται μόνο με το να μάς τη θυμήσει. Όσο αχαρμπος κι αν είναι ο χαριεντισμός, ωστόσο μου φαίνεται να ρίχνει φως αρκετό στην αστική ψυχολογία του σοσιαλιστοφάγου, φως στο φιλελεύθερο πνεύμα του αντιπάλου μας, φως στους αναμορφωτικούς του πόθους, φως στάνθρωπιστικά αισθήματα του μορφωμένου απόστολου του λαϊκού κόματος, του αναπτυσσόμενου ανθρώπου τέλος, που δείχνει στην αστυνομία τη θέση των ομοίων του που αγωνίζονται για το υπέρτατο και στοιχειώδες αγαθό σ' αυτόν τον κόσμο, τηλευτεριά του ατόμου τους και την ανθρώπινη συντήρηση και ανάπτυξη της ζωής τους.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΑΝΟΙΞΗ

Στον κήπο το μεγάλο τριγυρνούσα,
Κ' η Άνοιξη περπατάει κοντά μου
Ασύγκριτη στα κάλλη, μυριανθοῦσα.

Τὰ δέντρα στολισμένα σὰ νυφοῦλες
Τ' ἀνθόφυλλά τους ρίχνανε μπροστά μου,
Κι ἀδιάκοπα μιλούσανε οἱ βρυσοῦλες.
Βρέθηκα κάτω ἀπὸ ἕνα κυπαρίσσι
Ποῦ τὴν κορφή του σάλευεν ὁ ἀέρας,
Σὰ νᾶθελε νὰ μὲ μοιρολογήσει...

Μὰ ἐμένα εἶταν μὴν ἡ Άνοιξη ἡ ψυχὴ μου,
Καὶ μὲ, σὴ φωνεῖν γιορτὴ τῆς μέρας
Μοῦ ἐρχότανε νὰ πῶ τὴν προσευχὴ μου.

Κ' εἶται τὸ μαῦρο μῆνιμα δὲν εἶδα,
Μόνο ἔσκυπα νὰ μάσω στὴν παιδιά μου
Λουλούδια μὲ γλυκύτατη μὴ ἐλπίδα.

Γενεύη.

ΜΕΛΠΩ

μίκι! Θὰ μπορούσατε ποτὲ νὰ τὸ πιστέψετε πὼς ὁ Λούκιος εἶτανε ἰκανὸς γιὰ τόσο; Πέστε μου
ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Ἐχει κι αὐτὸς τὸ πεπρωμένο του, καὶ τοῦ ὑπακούει. Ὅπως δὲν εἶχε στὴν ἐξουσία του τὸ θάνατό του, εἶται δὲν ἐξουσιάζει καὶ τὴ ζωὴ του. Τὸν εἶδα χτες. Μοῦ εἶχε γραψίει στὸ Κάπρι τὸν Μαρμαρὼν νὰ μὲ πρὸς καὶ νὰ μὲ πρὸς στὰ Λατομεῖα καὶ νὰ τοῦ στείλω ἕνα ὄγκο μαρμαρῶν. Τὸν εἶδα χτες, στὸ ἐργαστήρι του. Ὁ πρόσωπό του εἶναι τόσος ἀστράς, ποὺ λές καὶ θὰ τοῦ τὸ τρώγῃ ἡ φωτιὰ τῶ ματιῶν του. Ὅταν δὲ μιλάει, ἐρεθίζεται ἀλλόκοτα. Μὲ τάραιζε κυτὸ. Ἐργάζεται, ἐργάζεται, με μὴ μὴν τρουερ: ἔτσι γυροῦν νὰ ἐξέρῃ ἀπὸ τὴ μιὰ σκεπὴ πού τότε σιγοτρῶγει.
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Τὸ ἀγαλλμα εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ;
ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ, χωρὶς μπερδεύει. Τὸ ἀφῆκε ἔτσι: δὲ θέλησε νὰ τὸ διορθώσῃ. Ἐτσι, ἐπὶ τὸν ὑπόθετο μοιάζει ἀληθινὰ μαρμαρο ἀρχαῖο, ξεχωριστὸ σὲ καμμιὰ πρὸς τὴν Κουλεῖδες. Ἐχει καὶ τὴν τὴν ἐρὸ καὶ τραγικὸ, ὕστερα ἀπὸ τὴν θεῖαν τὴν αὐτοθυσίαν.
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (μὲ χαμηλὴ φωνή.) Κ' ἐκεῖνη ἡ γυναῖκα, ἡ Τζιόντσα, εἶταν ἐκεῖ.
ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Εἶταν ἐκεῖ, σιωπηλὴ. Ἄμικ

ΓΥΝΑΙΚΑ

— Κρύβου, ὁμορφὸ μου βασιλόπουλο,
μὴ φτάξουνε τὰ δῖφρα μου οἱ δράκοι.
— Ἄνοιξε τὴν καρδιά σου, ἡλιογέννητη,
καὶ κρύψε με βαθιά, δὲ θὰ μὲ βροῦνε.
Θὰ σμίξω ἐγὼ τὸ χτυποκάρδι μου
μὲ τὸ δικό σου καὶ δὲ θὰ μ' ἀκοῦνε.
— Εἶναι μικρὴ ἡ καρδιά μου, θὰ φανερωθῇς,
ὦ ἡμέ! Θὰ σὲ σκοτώσουν, ὦ ἡμέ!
— Γίνου ἐστὶν ἐνὰ μου δροσοπλάνετη
κ' ἐγὼ καθάριο ἕνα νεράκι νὰ μὲ πίνης.
— Δὲν ἔχουν χάρι τῆς ἐλπίδας τὰ φύλλα
μπρὸς τὰ κάλλη μου.
— Γίνου φωλιά ἀψηλὴ κ' ἐγὼ πουλάκι.
— Μὰ δὲν μπορῶ ν' ἀνέβω τόσο ἀψηλὰ
φοβοῦμαι μὴ ματώσω τὸ κορμὶ μου.

Μὰ φτάνουνε οἱ δράκοι καὶ σκοτώνουνε
τᾶμοιρο παλληκάρι μπρὸς τὰ πόδια της.
— ὦ! μοῦ ματώσανε τὰ μάρμαρα πού τᾶπλυνε
δυνὸ ὄρεσ πρὶν νὰ ρηθῇτε, ἡ κακομοῖρα!
Ἡράκλειο.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΡΟΥΒΑΣ

ΜΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Δὲ θυμάμαι τὸνομα τοῦ Σουλτάνου πού τὸ
σο πολὺ εἶχε βαρεθῇ νάκούει τὸ πάρτιμο τῆς
Κρήτης, πού κι ὅλο εἶτανε ἀπαρτῆ, Στὰ τε-
λευταία ἀγανάκτησε κ' ὅποιος τοῦ εἶλεγε πὼς
πῆραν τὴν Κρήτη, τὸν ἀποκεφάλιζε. Μὲ καιρὸ
καὶ πολὺ κόπο καὶ θυσιὰ πᾶρθηκε ἡ καημένη
ἡ Κρήτη. Μὰ ἔμενε τὸ ζήτημα ποῖος καὶ πὼς
θὰ πᾶν τὸ Σουλτάνο πού θὰ τοῦ ἔκοβε τὸ
κεφάλι σὰν ἀγγεῦρι. Εἶπε ὁ βεζίρης στὸ Σουλ-
ταῖο. Ἄλλος τρόπος δὲ μένει, παρὰ νὰ τοῦ τὸ
γράψουμε στὸ γύρο τοῦ σαχανιοῦ κ' ἔτσι νὰ
πάρει τὴν μπόρα τὸ σαχάνι. Αὐτὴν τὴν ἰδέα
τὴν ἀπάστηκε τὸ Σουλταῖο καὶ στὸ γύρο τοῦ
σαχανιοῦ χαράξανε τὸ ἐξῆς δίστιχο:

Σαχαντὰ πισμὲς τριτό=Ψήθηκε καὶ τὸ τυρίτι
Αἰμυλὴς Γκιρίτ=Πῆραμε καὶ μετὶ τὴν Κρήτη
Κ' ἔτσι ὁ Σουλτάνος χαδέδοντας τὰ γένια
τοῦ μὲνα ἀφερίμ χαμογέλασε.

Πόλη.

Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Ἀρ. 8.— Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν 8ρ.
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 8ρ. 10.

Γιὰ τὴν Ἐπαρχίαν δεχόμεστε καὶ τρέμνεις (2 δρ. τὴν τρι-
μήνιαν) συνδρομὴς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς δὲ δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συνδρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμάς πουλιούνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίосκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδη-
ροδρόμου Ὁμόνοια), στὸ κίосκι ἱκανοποιούλου Χαν-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτον (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτε-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ προδοσία!—Ποῖος φταίει;—Οἱ κομμα-
τικοὶ ἀρχηγοί.—Ἐνα φυλλαδάκι.

ΓΙΑΤΙ λύθηκε ἐστὶν κι ὅχι ἀλλιώτικα τὸ Κρητικὸ
ζήτημα, νὰ σου πᾶν ἡ προδοσία ξεφυτρώνει στὴ
μέση! Κάποιος προδίδει, φαίνεται. Κι ὁ κάποιος
αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ νῆαι ἄλλος ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση.
Ἡ προδοσία δὲν εἶναι ἡ προδοσία τοῦ Κρητικοῦ
νὰ ἐνωθεῖ ἡ Κρήτη μὲ τὴν Ἀλλάδα. Ἡ Κυβέρνηση
λοιπὸν προδίδει καὶ πρέπει νὰ πέσει ἡ Κυβέρνηση.

Καὶ νὰν τᾶλεγε αὐτὰ μοναχὰ ὁ κ. Ράλλης ἡ ὁ
κ. Μαυρομυχάλης, σπολλάτη τους. Μὰ τὰ γράφουν
καὶ οἱ ἐφημερίδες. Οἱ ἰδίαι οἱ ἐφημερίδες πού δὲ
ἀλλὰ στήλην τσαμπουνάνε γι' ἀναδιοργάνωση τῆς
χώρας, γιὰ ἐπανάσταση, γιὰ ἐπιδόματα καὶνούριας
πολιτικῆς ζωῆς! Ἀπὸ τὴν μὴ μερὶα ζαλίζουν καὶ ἀπο-
δρακῶνουν τὸ λαὸ μὲ τὴν τέστις ἀκρίβειες τους καὶ
μπερμπατιῶν τους καὶ ἀπὸ τὴν ἀλλὰ μερὶα τοῦ φονά-
ζουν πὼς καιρὸς πιά νάνοῖξαι τὰ μάτια του καὶ νὰ
τιμωρῶνται τοὺς ἐνόχους τῆς καταστροφῆς του.

Μὰ ἂν ἀνοίξει ὁ λαὸς τὰ μάτια καὶ ζητήσῃ ἐνό-
χους, πρῶτα πρῶτα θὰν τοὺς βρεῖ μέσα στα δημο-

τρεῖσιν ἀπὸ τὴ συγκίνηση) Ὁ κ. Ράλλης! Αὐτὴ εἶναι
ἡ τελευταία δοκιμασία (Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα. Ἡ
μισερὴ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀδερφή της, ἀγκομα-
χοῦσα.)

ΣΥΛΒΙΑ. Τὴν πηλὴν, πηλὴν. Φέρτηνε.
Περίμενε ἰδὼ. (Ἡ ἀδερφή τῆς τυλίγει μὲ τὰ μπρά-
τσα τὸ λαιμὸ καὶ τὴν φιλεῖ, ἀμύλητη. Ἐπειτα φεύγει
ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θάλασσας, ἀπὸ μὴ κινεῖται γοργὰ
μέσα σὲς ροδὸδάφνες.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Ἡ Σιλβία Στεττάλα, μὲ κομμένη ἀναπνοή, κιν-
τᾶται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κλαδιά πού δὲ λούει ὁ ἥλιος
τὰ φλογίζει. Εἶναι ἡ ἑρὰ ἐκδοτική. Ἡ μέρα εἶναι
πυρὸς ἀπὸ τὴν ἀπὸ τὰ κρουσταλλένια τζάμια τῆς ἀ-
σπρῆς τῆς κάμαρας) ἡ θάλασσα εἶναι γλυκὴ ὡς ὅταν
τὸν ἀνθὸ τοῦ λιναιοῦ, ἀσάλευτη τόσο πού τὰ μα-
κρὰ εἶδωλα τῶν παννῶν πού καθρεφτίζει, λές καὶ
τῆς ἀγγίζον τὸ βυθὸ δὲ ποταμὸς φαίνεται σὰ νὰ
γεννᾷ τὴ μεγάλη αὐτὴ γαλήνη, χύνοντες στὴ θάλασσα
τάσσειν ἑρῆα νάματα τῆς ἡσυχίας του οἱ λόγγοι οἱ
ὕγινοι, ὁλοπότιστοι μ' ἀναλὸτὸ χρυσάφι, γίνονται
ἀνδρόι μ' ἕνα τρόπο θαυμαστό, σὰ νὰ χάνουνε τὴς
ρίζες γιὰ νὰ κολυμπήσουν μέσα στὴ χαρὰ τῆς εἰρᾶ

τὴ βλέπει κινεῖται καὶ συλλογίζεται πὼς αὐτὴ εἶναι
ἡ αἰτία τῆς συμφορῆς, δὲν μπορεῖ ἀληθινὰ νὰ τὴν
καταρτίσῃ μὲ τὴν καρδιά του—ἔχι, δὲν μπορεῖ,
ἔχι κανεὶς τὴ βλέπει... Ἐγὼ δὲν ἔχω δὴ ποτὲ σὲ
θνητὴ σάρκα μυτήριο τόσο μεγάλο

(Διακοπή. Ὁ γέρος κ' ἡ γυνὴ ἀδερφὴ μένουνε
συλλογισμένοι, λίγες στιγμὲς, μὲ σκυμμένη τὴν κε-
φαλὴ.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (ἀναστενάζοντας ἀπὸ τὴν ἀγω-
νίαν πού τὴν τυραννεῖ) Θεέ μου! Θεέ μου! Κι
ὡς τόσο τώρα μοῦ μέλλεται νὰ φέω τὴν Μπεάτα
τὴ μητέρα της, καὶ θὰ ἐκναθῶ ὡς ὕστερα ἀπὸ
τόσον κενὸ καὶ ἡ μικρὴ θὰ καταλαβῇ τὴν ἀλή-
θειαν, θὰ μάθῃ τὸ ποῦ καὶ τὸ πρὸς... Πὼς νὰ κρυ-
φῇ, ἀπὸ αὐτὴ πού θυμᾶται ὅλα τὰ χαϊδέματα
καὶ τρελλαίνεται γιὰ αὐτὰ! Τὴν εἶδατε, τὴν ἀ-
κούσατε, πωγῆτε...

(Ἡ Σιλβία Στεττάλα ξαναπροβαίνει στὸ κατώφλι.
Τὰ μάτια της εἶναι φλογισμένα καὶ ὅλο της τὸ κορμὶ
σφιγγεῖται ἀπὸ μὴ σπασμοὺς καὶ προσπάθειαν.)

ΣΥΛΒΙΑ. Νὰ με, Φραντζίσκε! εἶμαι ἔτοιμη.
Γὸ δωμάτιο εἶναι σιγουρισμένο, δάσκαλε, ἂν θελετε
νὰνέβητε.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ (πλησιάζοντας τὴν μὲ τὴ φωνή)